

KONU ANLATIMI

SÖZCÜK ANLAMI

Türkçede sözcükler kullanıldığı cümleye göre anlamlar kazanırlar.

Bir kelime içinde bulunduğu cümleye göre farklı farklı anlamlarda kullanılabilir.

Bir kelimenin bu şekilde birden çok anlama gelmesine **çok anlamlılık** denmektedir.

ÖRNEK:

Bakmak:

*Evin her tarafına **baktım** ama kimliğimi bulamadım.*
Bu cümlede bakmak “**aramak**” anlamında kullanılmıştır.

*Pasaport işine polis **bakar**.*
Bu cümlede bakmak “**işi yapmak**” anlamında kullanılmıştır.

*Adam üç çocuklu aileye **bakıyor**.*
Bu cümlede bakmak “**geçindirmek**” anlamında kullanılmıştır.

*Acile giren hastayı Dr. Abdullah Akkaya **baktı**.*
Bu cümlede bakmak “**muayene etmek**” anlamında kullanılmıştır.

* **Bazen birden fazla sözcük bir araya gelerek sözcük grubu oluşturur ve farklı anlamları karşılayabilirler.**

İkinci sırada ben varım.
Sıra: ard arda, yan yana dizilme

Ara sıra yalnız kalmak insan iyi gelir.
Ara sıra: Bazen

Sıra kelimesi ikinci cümlede ara kelimesiyle birleşerek farklı bir anlama gelmiştir.

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerde verilen örtmek kelimesinin hangi anlamda kullanıldığını altlarındaki boşluklara yazınız.

Sarmaşıklar duvarları örtmüş.

[.....]

Asım, buzdolabının kapağını örttü.

[.....]

Kimse görmesin diye meyvelerin üzerini örttü.

[.....]

Aşağıdaki cümlelerdeki kesmek sözcüğünü kullanıldığı anlamla eşleştiriniz.

1. İki ülke aralarındaki ilişkiyi kestiler.

2. Ampulü takmadan önce elektriği kesti.

3. Uzun dalları bıçkıyla kesti.

4. Dinleyiciler konuşmacının sözünü kesti.

5. Polis yol çalışmasından dolayı yolu kesti.

Anlamları:

[] İletimini durdurmak

[] Ulaşımaya kapatmak

[] Keserek iki parçaya ayırmak

[] Sona erdirmek

[] Engellemek

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde anlamı verilen “çıkamak” kelimesini uygun cümlelerle eşleştiriniz.

Çıktı kelimesinin anlamları:

1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek
2. Elde edilmek
3. Mezun olmak
4. Eksilmek
5. Sıyrılmak, ayrılmak
6. Bir şeyin yukarısına varmak, yükselmek
7. Ayak basmak
8. Bulaşmak
9. Yerleştiği yerden oynamak

Cümleler:

- [.....] Bizim ineğin sütünden iyi yağ çıkıyor.
- [.....] On beşten beş çıkınca on kalır.
- [.....] Arkadaşıyla birlikte tavan arasına çıktı.
- [.....] Gömleğe ketçap lekesi çıktı.
- [.....] Top oynarken düştü ve omuzu çıktı.
- [.....]Geçen yıl liseden çıkmıştı.
- [.....] Ayakkabımın tabanı çıktı.
- [.....] Korsanlar gece olunca karaya çıktı.
- [.....] Öğrenciler zil çalınca bahçeye çıktı.

ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

1. “Çıkamak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “gerçekleşmek” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu çocuk herkesten açık göz çıktı.
B) Hava karardığında şiddetli bir fırtına çıkmıştı.
C) İnsanın her gördüğü rüya çıkar mı?
D) Petrol aranan yerden su çıktı.

2. Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisi “katılmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Bardaktaki suyu çiçeklerin dibine döktü.
B) Olimpiyatın ikinci günü yarışlara ben de girdim.
C) Benim işime karıştı, planlarımı bozdu.
D) Zil çalınca öğrenciler çıkışa koştı.

3. “İnce” kelimesi, aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Soğuk havalarda ince gömlek giyme.
B) Aldığı elbise ince kumaştan dikilmiş.
C) Konuklar onun ince davranışlarını unutamıyor.
D) Evin salonuna ince bir kilim serilmişti.

1. Merdivenle çatıya çıkmış.
2. Bu işten size de bir şey çıkar.
3. Okula giderken önüme köpek çıktı.
4. Çocuğun kolu çıktı.
4. Numaralanmış cümlelerde “çıkamak” sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5. “Kestirmek” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “kısa bir süre uyumak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Söze nasıl başlayacağımı kestiremiyorum.
B) Saçlarını biraz kısa kestirmişti.
C) Dedem koltukta biraz kestiriyor.
D) Bahçedeki kuru ağacı kestirmiş.